

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 15.07.2004
KOM(2004)431 končno

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Financiranje Nature 2000

{SEC(2004)770}
{SEC(2004)771}

KAZALO

1.	Uvod.....	3
2.	Natura 2000.....	4
2.1.	Omrežje Natura 2000 – trenutno stanje in pot naprej	4
2.2.	Upravljanje Nature 2000 – stroški in koristi	4
3.	Proti okviru za sofinanciranje Skupnosti	6
3.1.	Sofinanciranje Skupnosti omrežja Natura 2000 – pravna podlaga	7
3.2.	Finančni instrumenti EU – trenutno sofinanciranje	7
4.	Zaključki in nadaljnji koraki	8

1. UVOD

Na srečanju Evropskega sveta v Gothenburgu junija 2001¹ so se evropski vodje držav in vlad obvezali preokreniti upadanje biotske raznovrstnosti v Evropski uniji do leta 2010. Omrežje zaščitenih območij Natura 2000, ki je sestavljeno iz območij, določenih na podlagi direktiv Skupnosti o pticah in habitatih, je nosilni steber delovanja Skupnosti na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti. Je osrednjega pomena za izpolnitev zaveze iz Gothenburga.

Navkljub pomembnosti biotske raznovrstnosti za družbo in tehtnosti gospodarskih argumentov za ohranitev so bili ukrepi, sprejeti na ravni držav članic in EU, nezadostni. Skupno stanje evropske biotske raznovrstnosti je slabo in splošni trend² gre v smeri neprestanega upadanja. Tretja presoja (2003)³ Evropske agencije za okolje je zabeležila, da „so pomembni ekosistemi še vedno ogroženi“, medtem ko so „trendi populacije vrst različni – nekatere prej močno ogrožene vrste so si opomogle, druge pa upadajo z zaskrbljujočo hitrostjo [in] upadanje se zdaj opaža tudi pri prej pogostih vrstah.“ Skupnost je ugotovila, da zaščita biotske raznovrstnosti ni zgolj možnost, ampak je kritična sestavina trajnostnega razvoja. Zaveza, ki so jo sprejeli vodje držav in vlad v Gothenburgu, da bodo preokrenili upadanje biotske raznovrstnosti v EU do leta 2010, se šteje za ključni element strategije trajnostnega razvoja EU⁴ in je podrobneje razdelana v Šestem akcijskem programu za okolje Skupnosti (2002–2012)⁵, ki naravo in biotsko raznovrstnost opredeljuje kot eno od štirih glavnih prioritet ukrepanja. Ključni ukrepi Šestega APO vključujejo izvajanje strategije biotske raznovrstnosti Skupnosti⁶ in akcijskih načrtov⁷, vključno s celotnim izvajanjem direktiv o naravi⁸ in zlasti ustanovitve omrežja zaščitenih območij, omrežja Natura 2000⁹. To zahteva nadaljnjo pomoč Skupnosti v smislu finančne podpore za spodbujanje trajnostne uporabe območij in njihovo upravljanje.

Direktiva o habitatih (92/43/EGS) med drugim obravnava vprašanje sofinanciranja Skupnosti Nature 2000. Ena od uvodnih izjav priznava, da „je sprejetje ukrepov za spodbujanje ohranjanja prednostnih naravnih habitatov in prednostnih vrst, ki so v interesu Skupnosti, skupna odgovornost vseh držav članic, ker pa bi to lahko prekomerno finančno obremenilo

¹ Sklepi Predsedstva gothenburškega Evropskega sveta, 15. in 16. junij 2001.

² Okolje Evrope, Dobriška ocena. 1999. Evropska agencija za okolje. Poglavlje 29.

³ Okolje Evrope: Tretja presoja. Poročilo o okoljski oceni št. 10. Evropska agencija za okolje. 2003. Poglavlje 11.

⁴ Sporočilo Komisije. Trajnostna Evropa za boljši svet: Strategija trajnostnega razvoja Evropske unije. COM(2001)264 končno.

⁵ Sklep št. 1600/2002/ES Evropskega parlamenta in Sveta o šestem okoljskem akcijskem programu Skupnosti (UL L 242, 10.9.2002, str. 1).

⁶ COM(1998)42 končno.

⁷ COM(2001)162 končno. Zvezki I-V.

⁸ Direktiva Sveta 79/409/EGS o ohranjanju prosto živečih ptic (UL št. L 103, 25.4.1979, str. 1) in Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL št. L 206, 22.7.1992, str. 7), kakor je spremenjena z Direktivo Sveta 97/62/ES z dne 27. oktobra 1997 o prilagoditvi Direktive 92/43/EGS znanstvenemu in tehničnemu napredku (UL št. L 305, 8.11.1997, str. 42).

⁹ „... uvedba omrežja Natura 2000 in izvajanje potrebnih tehničnih in finančnih instrumentov in ukrepov, ki so potrebni za njeno popolno izvajanje in za varstvo, izven območja Natura 2000, vrst, ki so zaščiteni z direktivami o habitatih in pticah [in] pospeševanje razširitve omrežja Nature 2000 na države kandidatke“. Člen 6(2)(a) Sklepa št. 1600/2002/ES o šestem okoljskem akcijskem programu.

določene države članice po eni strani zaradi neenakomerne porazdelitve takih habitatov in vrst v Skupnosti“, in tudi „zaradi dejstva, da je v primeru ohranjanja narave načelo ‚plača povzročitelj obremenitve‘ mogoče le omejeno uporabiti“. „Zato je dogovorjeno, da naj bi se v tem izjemnem primeru predvidel prispevek v obliki sofinanciranja Skupnosti v mejah sredstev, ki so na voljo na podlagi odločitev Skupnosti, ...“ Člen 8 Direktive določa sofinanciranje Skupnosti omrežja (Priloga 2).

Problem ustrezne finančne podpore Skupnosti za izvajanje omrežja Natura 2000 je bil predmet resolucij tako Sveta kot Parlamenta. Pri pripravi odgovora na te zahteve je Komisiji pomagala strokovna skupina, sestavljena iz predstavnikov držav članic in različnih skupin zainteresiranih strani. Poročilo skupine, ki je bilo Komisiji predloženo decembra 2002¹⁰, je količinsko opredelilo finančne potrebe omrežja Natura 2000 in pregledalo izkušnje s financiranjem Skupnosti do tega časa ter opredelilo in obravnavalo možnosti za prihodnje sofinanciranje omrežja s strani Skupnosti. Komisija je na podlagi poročila poslala vprašalnik EU-15 in novim državam članicam s ciljem pridobiti podrobnejše podatke o verjetnih stroških.

2. NATURA 2000

2.1. Omrežje Natura 2000 – trenutno stanje in pot naprej

Natura 2000 je evropsko ekološko omrežje območij, določenih na podlagi direktive o habitatih. Narejen je bil znatni napredek pri vzpostavitvi omrežja Natura 2000 z določitvijo več kot 18 000 območij, ki so jih določile države članice. Danes omrežje pokriva področje 63,7 milijonov hektarov, vključno z znatnim morskim območjem 7,7 milijona hektarov, medtem ko kopensko območje omrežja (okoli 56 milijonov hektarov) zajema približno 17,5% EU-15 kopenskega območja. Zdaj ko se omrežje približuje dokončanju, se je pojavila potreba po osredotočenju na aktivno upravljanje območij za zagotovitev dolgoročne ohranitve in za izpolnitev ekonomskih in socialnih ciljev omrežja. To pa postavlja vprašanje, kako poiskati zadostno financiranje na vseh ravneh, da bi Natura 2000 postala dinamičen del strategije biotske raznovrstnosti EU. Investicije, ki spodbujajo trajnostno uporabo območij in dostop obiskovalcem, so zlasti pomembne pri izkoriščanju potenciala omrežja, da prispeva k lokalnemu gospodarskemu razvoju.

Vzpostavitev omrežja Natura 2000 je velik dosežek. Bistvenega pomena je, da se zdaj, ko se določiten proces iz direktive o habitatih bliža koncu, pozornost usmeri na upravljanje območij. Oblikovanje načrtov upravljanja se je v večini držav članic že začelo in bi moralo biti dokončano v prihodnjih 2 do 3 letih. Izvajanje teh načrtov pa poraja vprašanje o razpoložljivostih finančnih in drugih potrebnih virov.

2.2. Upravljanje Nature 2000 – stroški in koristi

2.2.1. Finančne potrebe

Določbe direktive o habitatih jasno določajo, da so za zagotovitev upravljanja območij Natura 2000 odgovorne države članice. V praksi je v mnogih državah članicah ta

¹⁰ Na spletni strani: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/natura_articles.htm

odgovornost prenesena na nacionalne ali regionalne agencije za ohranjanje okolja, v primeru federalnih držav pa se lahko opredeli kot odgovornost regionalnih organov.

Finančne potrebe omrežja Natura 2000 so povezane s širokim spektrom ukrepov, ki so potrebni za učinkovito ohranitveno upravljanje določenih območij. Vključujejo tudi ukrepe, ki spodbujajo javno uporabo in dostop do območij na način, ki je skladen s cilji ohranitve teh območij. Ti ukrepi se lahko nanašajo na enkratne investicije, kot so pridobitev zemlje ali obnovitev poškodovanih habitatov ali naravnih posebnosti ali lahko vključujejo dolgoročne ukrepe, kot so regularno aktivno upravljanje vegetacije in drugih naravnih posebnosti ter nadzorovanje območij ali vrst. Lahko so neposredno povezane s terenskim ukrepanjem ali vključujejo širše upravljanje območij, izobraževalne dejavnosti ter dejavnosti osveščanja ljudi, kar zagotavlja, da so območja in njihove posebnosti zaščitene pred različnimi lokalnimi in bolj strateškimi vplivi. Podroben seznam ukrepov in dejavnosti, potrebnih za vzpostavitev in upravljanje omrežja Natura 2000, je določen v Prilogi 3. Tip potrebnih dejavnosti se lahko razvrsti v štiri širše kategorije. Ta razdelitev v kategorije je koristna za kasnejšo določitev tako stroškov kot za upravičenost do financiranja.

2.2.2. Ocena stroškov omrežja Natura 2000

Vzpostavitev omrežja Natura 2000 je povzročilo stroške za različne skupine. Če so razvojne pravice omejene, lahko padejo cene zemljišč (čeprav se lahko sosednjim območjem cene zemljišč dvignejo). Natura 2000 lahko omeji načine kmetovanja ter ribolovni napor in ugotovljeno je bilo, da povzroča težave transportnemu in gradbenemu sektorju. Rudarske in gozdarske dejavnosti na območjih Natura 2000 so prav tako prizadete bodisi z omejevanjem njihove dejavnosti bodisi zaradi dodatnih stroškov, povezanih s spremembami v načinu izvajanja teh dejavnosti. Rudarske pravice in/ali pravice izsekavanja bo morda morala odkupiti država, medtem ko bo morda potrebno lastnikom gozdov povrniti nadomestilo za izgubljeni dohodek. Glede na obsežno naravo omrežja, ki obsega približno 60 milijonov hektarov in okoli 17,5 % ozemlja EU-15, ni presenetljivo, da so pričakovani stroški veliki. Analiza iz Priloge 8 ne upošteva teh stroškov, razen kadar se obravnavajo kot stroški upravljanja omrežja Natura 2000.

Pri pripravi spodnje ocene stroškov se je Komisija oprla na Poročilo Strokovne delovne skupine in vprašalnike, ki so jih izpolnile države članice. Odgovori na te vprašalnike so vodili do ocene stroškov na 3,4 milijarde EUR na leto za EU-15. Ta številka je bila ekstrapolirana za izračun stroškov 10 pristopnih držav s končnim izračunom skupnih stroškov za EU-10 med 0,63 milijard in 1,06 milijard EUR na leto, zaradi česar so skupni stroški za razširjeno EU ocenjeni na 4,0–4,4 milijard EUR na leto. Vendar pa je ocena za nove države članice odprta kritikam zaradi uporabljenih domnev.

Glede na vprašanje zanesljivosti in primerljivosti prvih ocen je bil državam članicam in pristopnim državam junija 2003 poslan nov vprašalnik z zahtevo po podrobnejši opredelitvi in utemeljitvi predvidenih stroškov. Analiza teh podatkov je vodila do popravljene ocene na 6,1 milijard EUR na leto za EU-25 (Tabela 3 v Prilogi 8). Ocena stroškov na 6,1 milijard EUR je za to sporočilo trenutno najzanesljivejša ocena. Lahko bi jo oziroma bi jo morali še natančneje opredeliti. Države članice bodo zaprosene, da ponovno pregledajo svoje predložitve na podlagi skupno dogovorjenih ocenjevalnih metod stroškov. Pričakovani napredek pri pripravi načrtov upravljanja v prihodnjih letih bi moral biti trdna podlaga za izboljšanje teh ocen stroškov.

2.2.3. Koristi

Zaščita biotske raznovrstnosti na podlagi omrežja Natura 2000 ima lahko znatne gospodarske in družbene koristi. *Gospodarske koristi* lahko izhajajo iz ekosistemskih storitev (na primer prečiščevanje vode in dobava vode, zaščita pred erozijo zemlje), dobave hrane in lesnih proizvodov ter dejavnosti na območju oziroma/in z njim povezane dejavnosti, kot je turizem¹¹, usposabljanje in izobraževanje, kakor tudi neposredna prodaja proizvodov iz območij Natura 2000. To lahko vodi do pomembnega lokalnega prihodka in zaposlitev ter do širših regionalnih razvojnih koristi (Priloga 4). *Družbene koristi* lahko vključujejo širše zaposlitvene in raznolike priložnosti za lokalno prebivalstvo, kar vodi k večji gospodarski stabilnosti in boljšim življenjskim pogojem; varovanje kulturne (kot tudi naravne) dediščine; priložnosti za okoljsko izobraževanje ter prosti čas, zdravje in udobnost..

Čeprav na ravni EU ne obstajajo celostne ocene teh koristi, so nekatere večje obdelave koristi varovanja naše naravne dediščine nakazale njihovo potencialno pomembnost. Širša presoja vseh koristi, pomislekov in tehtanj lahko pokaže, da lahko območje Natura 2000 postane vodilo trajnostnega razvoja v lokalnem gospodarstvu in lahko prispeva k ohranjanju lokalnih podeželskih skupnosti. Ključno za uspešno vzpostavitev omrežja Natura 2000 in njegove vključitve v širšo družbeno-gospodarsko sfero razširjene Evropske unije je aktivna obravnava teh dejavnikov v dialogu z vsemi zadevnimi zainteresiranimi stranmi.

3. PROTI OKVIRU ZA SOFINANCIRANJE SKUPNOSTI

Sofinanciranje Nature 2000 na ravni EU je upravičeno v številnih primerih iz različnih razlogov. Na eni strani se koristi bogate biotske raznovrstnosti delijo široko po Uniji, medtem ko stroški bremenijo tiste države članice, ki imajo najbolj raznoliko in bogato biotsko raznovrstnost ter zato najbolj zaščiten območja, kot priznavajo uvodne izjave direktive o habitatih. Po drugi strani bi morala vključitev okoljskih vprašanj v regionalne, kmetijske in podeželske razvojne politike prav tako upravičiti prispevek teh politik k financiranju Nature 2000 v obliki kombinirane uporabe ustreznih razpoložljivih finančnih instrumentov EU. Ne smemo pozabiti, da Natura 2000 znatno prispeva ne samo k okoljski politiki EU, ampak lahko prispeva tudi k regionalnim in kmetijskim/podeželskim razvojnim politikam.

Poročilo strokovne skupine je obravnavalo 3 možnosti sofinanciranja:

- uporaba obstoječih sredstev EU, (zlasti sklad za razvoj podeželja, strukturni in kohezijski skladi in finančni instrument za okolje LIFE-Nature)
- povečanje in nadgradnja finančnega instrumenta za okolje LIFE-Nature, da bi služil kot primarni realizacijski instrument
- oblikovanje novega finančnega instrumenta, namenjenega Naturi 2000.

Mnoge interesne skupine so izrazile zaskrbljenost, da trenutno razpoložljivi finančni instrumenti nimajo dovolj širokega področja uporabe, da bi ustrezno priskrbeli zadostno sofinanciranje omrežja Natura 2000. Dosedanje izkušnje kažejo, da je uporaba obstoječih instrumentov omejena. Naslednji oddelek nudi kratek pregled trenutnih izkušenj z obstoječimi mehanizmi sofinanciranja, preden se lotimo ocenjevanja prihodnjih možnosti.

¹¹ Evropska komisija (2003) "Uporaba naravne in kulturne dediščine za razvoj trajnostnega turizma v neredicionalnih turističnih destinacijah."

3.1. Sofinanciranje Skupnosti omrežja Natura 2000 – pravna podlaga

Direktiva o habitatih (Priloga 2) izrecno priznava potrebo po podpori Skupnosti pri upravljanju Nature 2000 v izjemnih primerih s sofinanciranjem na podlagi finančnih instrumentov Skupnosti, v primeru prevelikega finančnega bremena držav članic zaradi Nature 2000, zlasti tistih, ki imajo večjo koncentracijo vrst in habitatov, ki so v interesu Skupnosti. Kot je razvidno iz tabele 1 Priloge 1, so označene razlike v obsegu določitve v različnih državah članicah. Člen 8 zato, na podlagi zahteve države članice, določa sofinanciranje Skupnosti ukrepov, ki so potrebni za zagotovitev ustrezne ohranitve habitatov in vrst na določenih POO. Vendar pa člen 8 neposredno ne določa načinov financiranja Skupnosti, ki bi se uporabili za sofinanciranje.

Države članice so uporabile različne finančne vire EU, da bi omogočile sofinanciranje nekaterih stroškov, povezanih z upravljanjem območij, ki so bila predlagana ali določena kot območja Natura 2000 (Priloga 5). Skladi, ki so bili do danes uporabljeni v ta namen, vključujejo Strukturne sklade (zlasti ESRR, EKUJS-usmerjevanje v nekaterih regijah in pobude INTERREG ter LEADER), Kohezijski sklad, EKUJS-jamstveni oddelek (za financiranje ukrepov razvoja podeželja in spremljevalnih ukrepov) in LIFE (zlasti LIFE-Nature).

3.2. Finančni instrumenti EU – trenutno sofinanciranje

Ta sredstva so omogočila podpiranje upravljaljskih in investicijskih potreb omrežja Natura 2000 (Priloga 6 predstavlja možnosti za Nature 2000 po določbah razvoja podeželja). Medtem ko je EU dala na razpolago sredstva, so za izvajanje Nature odgovorne države članice. Zato so se v okviru finančnih programov države članice odločile, kako bolje umestiti Nature 2000 v svoje nacionalno strateško planiranje, strukturne razvojne programe ali programe razvoja podeželja in druge razvojne pobude, kot so LEADER in INTERREG ali kohezijski sklad.

Države članice so na različen način izkoristile te možnosti zaradi dveh razlogov. Prvič, niso vsi finančni instrumenti (kot je kohezijski sklad) in viri (regije cilja 1) na voljo vsem državam članicam. Drugič pa države članice fleksibilno predlagajo programe, ki odražajo njihove specifične strateške pristope in razvojne prioritete, k vsem instrumentom. Financiranje Nature 2000 je bila zato možnost, ne pa tudi obveznost.

Do danes so predvsem tiste države članice, ki imajo regije, ki izkoriščajo podporo iz Cilja 1, vključile ukrepe za upravljanje omrežja Natura 2000 v svoje programe. Financiranje je bilo v teh regijah upravičeno z relativno velikim pokritjem Nature 2000, gospodarskim položajem regije in napovedanim prispevkom teh izdatkov k regionalnemu razvoju. Nekatere države (npr. Grčija in Portugalska) so uporabile programski pristop, ki jim je omogočil, da za omrežje preskrbijo podporne projekte, ki imajo za cilj tako podpiranje administracije, upravljanja in infrastrukture kot tudi posredovanje informacij. Druge so se soočale s težavami določitve in izbire ustreznih ukrepov v svojih regionalnih operacijskih programih (npr. Italija). To kaže na to, da je potrebno pazljivo izoblikovano strateško planiranje, ki vključuje programski pristop. Podobno so bili viri razvoja podeželja do danes uporabljeni s strani omejenega števila držav članic. Nekatere nemške pokrajine in italijanske ter španske regije so uporabile določbe člena 16 Uredbe 1257/99 pri svojih načrtih razvoja podeželja. Druge države (npr. Španija, Združeno kraljestvo, Nemčija, Grčija in Avstrija) so se odločile za razvoj kmetijsko-okoljskih ukrepov za specifično obravnavanje potreb njihovih območij

Natura 2000. Obstajajo tudi drugi kmetijsko-okoljski ukrepi, ki podpirajo okolju prijazne prakse na območjih Natura 2000 (kot so organsko kmetijstvo, kmetijstvo, ki spodbuja integrirane načine obvladovanja škodljivcev, itd.), vendar pa je od držav članic na voljo malo informacij o tem, koliko kmetijskih zemljišč po kmetijsko-okoljskih shemah, ki niso specifično predmet območja Natura 2000, je bilo določenih kot Natura 2000.

Kar je izvedljivo v nekaterih državah članicah zaradi porazdelitve zadostnih finančnih virov, je lahko manj izvedljivo v drugih državah članicah. Poleg tega vsak od glavnih skladov in pobud vsebuje omejitve, kot so omejitve glede upravičenosti za nekatere regije ali države v primeru Kohezijskega sklada in za nekatere ukrepe upravljanja, sheme in prejemnike v primeru ESRR in EKUJS. Vendar pa imajo nedavne spremembe SKP, o katerih se je dogovorilo v reformi 2003 in nedavnih predlogih Komisije za novo kohezijsko politiko EU (Priloga 7), za posledico večje možnosti za sofinanciranje za omrežje kot celoto. Videli bomo, kako bodo države članice vključile razpoložljive možnosti v svoje programe in načrte za naslednje finančno obdobje.

4. ZAKLJUČKI IN NADALJNI KORAKI

Zaščita evropske biotske raznovrstnosti je dosegla kritično stopnjo. Gothenburški Evropski svet je določil cilj, da zaustavi upadanje evropske biotske raznovrstnosti do leta 2010. Vzpostavljen je bil politični in zakonski okvir ter določena so bila zaščitena območja, ki sestavljajo omrežje Natura 2000. Učinkovito upravljanje območij je bistvenega pomena, da se doseže cilj iz Gothenburga.

Potrebno je izbrati, ali se bo financiranje Nature vključilo v druge ustrezne politike Skupnosti ali bo ustanovljen samostojen sklad. Razprave držav članic in zainteresiranih strani¹² kažejo močno razhajanje mnenj o tej zadevi. Večina držav članic podpira možnost vključitve, zainteresirane strani pa se nagibajo k namembnem skladu Natura 2000. Navkljub zgoraj prikazanim omejitvam Komisija meni, da je vključitev boljša možnost zaradi naslednjih razlogov:

- to bi zagotovilo, da je upravljanje območij Natura 2000 del širših pokrajinskih politik upravljanja EU. Tako bo kmetovanje na območjih Natura 2000 del podpore skupne kmetijske politike in strukturnih intervencij, kot del podeželskih in regionalnih razvojnih politik. Ta komplementarni pristop bo omogočil omrežju območij Natura 2000, da bolje odigra svojo vlogo pri zaščiti evropske biotske raznovrstnosti, kot če bi bila območja Natura obravnavana drugače in izolirano iz širšega političnega okvira.
- državam članicam bi omogočila določitev prioritete in razvoj politik in ukrepov, ki odražajo njihove nacionalne in regionalne posebnosti.
- izognili bi se podvajanju in prekrivanju različnih finančnih instrumentov Skupnosti in upravnim zapletom ter transakcijskim stroškom, ki bi bili povezani s tem podvajanjem.

¹² Poročilo razprave o financiranju Nature 2000 je dostopno na povezavi: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/financing_natura_2000/index_en.htm

To bo Komisija predlagala kot del svojega prihodnjega paketa zakonodajnih predlogov o prihodnjih finančnih perspektivah, da bi omogočila državam članicam opredelitev sofinanciranja nekaterih dejavnosti na območjih Nature 2000 iz spektra obstoječih instrumentov.

Komisija je izrazila svojo zavezo Naturi 2000 v svojem nedavnem Sporočilu „Gradimo našo skupno prihodnost“¹³, kjer je določila svoj pristop k naslednjemu finančnemu obdobju. Navedla je svoje stališče, da mora biti bodoča podeželska razvojna politika po letu 2006 strukturirana med drugim na:

- krepitvi okolja in podeželja s pomočjo podpore za upravljanje zemljišč, vključno s sofinanciranjem ukrepov razvoja podeželja, povezanih z naravnimi zaščitnimi območji Natura 2000.

Poleg tega je ena od pomembnih dejavnosti, ki je vključena v okoljske prioritete za obdobje 2007–2012:

- razvoj in izvajanje omrežja območij Natura 2000 za zaščito evropske biotske raznovrstnosti ter izvajanje akcijskih načrtov v zvezi z biotsko raznovrstnostjo.

To bo zahtevalo ustrezne predloge pri bližajoči se reviziji uredbe o razvoju podeželja na podlagi obstoječih možnosti olajšanja in sofinanciranja ukrepov razvoja podeželja, povezanih z izvajanjem Nature 2000, vključno z upravljanjem območij na kmetijskih in gozdnih zemljiščih in spodbujanje držav članic, da izkoristijo te možnosti. Evropska kohezijska politika, ki se izvaja preko kohezijskih in strukturnih skladov, že omogoča podpiranje investicij v infrastrukturo območij Natura 2000 na podlagi nacionalnih, regionalnih in čezmejnih programov v okviru okoljskih projektov in programov, kadar prispevajo k celostnemu gospodarskemu razvoju regije. V svojem predlogu revizije strukturnih in kohezijskih skladov bo Komisija varovala to možnost¹⁴ in posledično priskrbelo ustrezne smernice, kako udejanjiti zavezo iz Gothenburga. Poleg financiranja, ki bo na voljo iz skladov za razvoj podeželja in strukturnih skladov, bo nekaj podpore za omrežje Natura 2000 vključene v predlagane finančne instrumente za okolje. Financiranje v tem primeru bo v glavnem za ukrepe podpore, kot je povezovanje najboljših prakse, dejavnosti sporočanja in povečevanja osveščanja javnosti.

Tako je predvideno, da bodo skladi Skupnosti in predvsem strukturni skladi in skladi za razvoj podeželja nudili bistveno sofinanciranje za izvajanje omrežja Natura 2000. Vendar pa ni možno določiti stopnje tega financiranja, ker bodo končni izdatki odvisni od prednosti, ki bo podeljena Naturi 2000 v posameznih programih držav članic. Kriteriji za upravičenost bodo določeni v vsaki od teh uredb in uporabljala se bodo splošna pravila posameznega sklada.

Potrebno je še nadaljnje delo v zvezi s podrobnejšo opredelitvijo stroškov in razvojem programov izvajanja na nacionalni ravni, ki bo potrebno za učinkovito uporabo sredstev

¹³ Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu *Gradimo našo skupno prihodnost* Politični izzivi in proračunska sredstva razširjene Unije za obdobje 2007-2013 COM(2004) 101 končno.

¹⁴ Nova priložnost za sofinanciranje se lahko ustvari s predlogom Komisije za nov finančni instrument za čezmejno sodelovanje na zunanjih mejah Skupnosti.

Skupnosti. Trenutno delo držav članic na načrtih upravljanja območij Natura 2000 bi moralo pripomoči k boljšim ocenam stroškov.

Pomembno je zagotoviti, da se izbira vključitve finančnih potreb Nature 2000 v druga področja politike, kot je opredeljeno v tem sporočilu, odraža v zadostnem celotnem financiranju, ki bo zagotovilo cilje tega omrežja. Komisija bo zato spodbujala države članice, da ustrezno obravnavajo potrebe Nature 2000 pri vzpostavitvi svojih programov za ta sredstva. Komisija bo prav tako obravnavala možnost objave bolj podrobnih smernic, kako uporabiti ta sredstva za podporo omrežja Natura 2000.

Kakšno sofinanciranje bo Skupnost priskrbela za Naturo 2000 v prihodnosti?

Nemogoče je vnaprej natančno določiti zneske, ki se bodo letno potrošili na sofinanciranje območij Natura 2000 od leta 2007 naprej, saj bo od posamezne države članice in regije odvisno, kako se bo odločila upoštevati potrebe svojih območij pri sestavi nacionalnih in regionalnih programov na podlagi različnih skladov. Ne predlaga se uokvirjenje zneskov znotraj posameznega sklada, saj bodo razmere v posameznih državah članicah drugačne.

Zaradi tega ni možno vnaprej določiti, koliko od stroškov, ocenjenih v tem sporočilu za Naturo, bi lahko financiral proračun Skupnosti. Vendar pa je na podlagi izkušenj iz obdobja 2000–2006 podan naslednji prikaz za ponazoritev, kako bi predlagani sistem lahko deloval.

Stopnja sofinanciranja investicij/dejavnosti v posameznih primerih, ki bi jih krilo financiranje EU, bo določena v vsaki uredbi in bo različna (npr. trenutno največ 50 do 85 %). Vendar če poenostavimo, v primeru, da bi se sofinanciranje med Skupnostjo in državami članicami delilo 50/50, bi to pomenilo, da bi lahko do polovice ocenjenih stroškov prišlo s strani Skupnosti. Čeprav so točni trenutni izdatki negotovi, lahko ocenimo, da se letno porabi okrog 500 milijonov EUR preko ukrepov razvoja podeželja, ki podpirajo upravljanje Nature 2000. Glede na razširitev in dokončanje določitve se ob upoštevanju odločitev držav članic v svojih načrtih razvoja podeželja pričakuje, da bo v prihodnjih letih ta številka močno narasla. Podobne številke niso na voljo za strukturne sklade, zato na tej stopnji ni mogoča podobna ali ponazoritvena projekcija. Vendar pa je skupni delež okoljskih projektov v strukturnih skladih precej velik in znatne vsote se že zdaj trošijo za zaščito narave v nekaterih državah članicah.